

NAŠ GLAS

Glasilo javnih namještenika u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

== Cijena u prodaji 1 K 50 fil. ==

Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
Godišnja pretplata K 72.—
Polugodišnja „ 36.—
Četvrtgodišnja „ 18.—
Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po cjeniku.

== Цена у продаји 1 K 50 фил. ==

Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
Годишња претплата K 72.
Полугодишња „ 36
Четвртгодишња „ 18
За иноземство додати поштарину. Огласи по тарифи.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znak. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani. Hrvatske in srbske dopise je pošiljati le potom organizacij, ki so za vsebino odgovorne.

Upravištvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Poziv.

Po propisu čl. 29. sazivljem redovitu godišnju skupštinu izaslanika S.N. za nedjelju, dne 19. septembra 1920 u 8 i po sati u prostorijama gradske vijećnice u Zagrebu s ovim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj revizionalnog odbora.
5. Predlog o proračunu za godinu 1920—1921.

6. Popunjenje središnjeg upravnog i nadzornog odbora.

7. Eventualija.

Predlozi i upiti neka se nalaze središnjem odboru barem 8 dana prije skupštine. Svaki izaslanik imade se prije skupštine iskazati pismenim ovlaštenjem one skupnine, koju zastupa.

Zagreb, 30. kolovoza 1920.

Dr. Benković, predsjednik S.N.

Oko 15. čl. izbornog zakona.

Vijesti o pasivnom pravu činovnika vrlo su različne. Dok jedne novine javljaju, da je ministar za konstituantu, dr. Laza Marković, spremio redakciju članka XV, izbornog zakona tako, da se pasivno izorno pravo podijeli samo ministrima i profesorima pravnog fakulteta, dotle druge tvrde, da su svi činovnici izbirivi osim upravnih. Potonje dapače tvrde da i policijski činovnici mogu kandidirati, ako se bar mjesec dana prije odreknu službe. Ostali imaju tek u slučaju, da su izabrani, birati između svoga službenoga položaja i poslaničkog mandata. Ne dozvoljava se naime, da netko u isto vrijeme kao poslanik i kao činovnik bere plaću, jer službu i onako ne vrši pa bi to bilo nepravica prema ostalim državljanima.

Neznamo, kako će se državna savjest smiriti u pogledu sveučilišnih profesora pravnog fakulteta, kad se skaniiva dati pasivno izorno pravo svim činovnicima zato, da ne bi došli u konflikt između svojih prava i dužnosti, s obzirom na položajem činovnika prema vladi i ministarstvu. Ta i sveučilišni profesor je

naizad u ovisnosti od vlade, jer i nega mogu umiroviti, ako ne parira. Ludo je postavljati se na stanovište, koje pruža samo ograničen politički horizont. Treba shvatiti duh novog vremena i dijeliti zvanje od čovjeka, onda će se u svakom javnom namješteniku moći vidjeti slobodni državni funkcionar. Svaki stalež — i najslobodnije zvanje — ima interesa, koji ovise o vladi, dapače i socijalisti očekuju svu pomoć od vlade, što ih uostalom ne spriječava, da interese naroda odlučno i konsekventno brane. Smiješno je i to, da se od sveučilišnih profesora daje prednost jedino pravnicima. Zar bi ostali bili na sramotu konstituenti? Držimo, da glede čl. 15 još nije pala posljednja odluka, da će se član solidno i opsežno ispraviti.

Drago Vojska (Ljubljana):

Nadsvetnik in gospod narednik.

Pred dnevi smo čitali v časopisju malo, nedolžno vest: »Narednikom se zviša plaća na 650 dinariev mesečno!« Nič posebnega, bi mislil človek, ki ni pri tem mislil na svoje dohodke. Toda vzemi v roko tabelo o uradniških plačah in poglej, kdo je danes med uradničtvom enak gospodu naredniku! Kanclist, oficijal in naprej prav tja do svetnika so vsi uboge reve, ki jih ne primerjajte z gospodom narednikom! Šele nadsvetnik sme seči v roko kolegu naredniku, pa tudi samo z rešpektom, kajti nadsvetnik ima z vsemi dokladami 14 K 28 v več na mesec, kakor gospod narednik brez draginskih doklad. K temu pa pridejo še razne druge ugodnosti, katere uživa g. narednik, o katerih se nadsvetniku niti sanjati ne sme. Tako je narednik resnično mnogo višji gospod kot nadsvetnik!

Ko smo vse to preračunili in pregledali, smo bili — o čemer sem trdno prepričan — vsi uradniki samo enih misli in smo imeli samo eno željo: še enkrat iti na nabor in zaslišati besedo »tauglich!« Zakaj je treba hoditi še v šolo in krasti očetu denar iz žepa, če človek lahko brez vsake učenosti doseže večjo plačo kakor z vsemi študijami? Zakaj treba biti pismen, če se brez tega bolje živi?

Mi seveda samo častitamo gospodom narednikom na njihovem uspehu, obžalovati pa moramo one gospode v Beogradu, ki se niso pri tej priliki spomnili tudi nas trpinov vseh trpinov!

Sicer pa, čemu bi se razburjali? Zakaj bi nam to ne bilo po volji? Vlada ima in mora imeti pred g. naredniki rešpekt, pred nami ti tega ni treba imeti, kajti mi smo ljudje, ki se bojimo samih sebe. Skoro sem prepričan, da nam niti ta brca ne zadošča, da bi se zgenili in rekli vladi: »Sedaj je dovolj!« Ne, mi ostanemo še nadalje idealisti in državotvoren element. Kaj nam zato, če ne moremo več živeti! Nam zadostuje zavest, da se štejemo med inteligenco in da znamo trpeti in molčati.

Mi znamo vendar lepo pisati in pošiljati svoje resolucije v Beograd, kjer padajo v koš. Preizobraženi in previsoki gospodje smo, da bi smeli seči v roke drugim trpinom, takomenovanim duševnim proletarcem! Mi hočemo, da bode o nas pisal zgodovinar: V dvaletem stoletju je bilo uradništvo vzor idealizma in je umrlo v tem svojem idealizmu od gladu. Ako bo uradnik v prihodnjem stoletju bral zgodovino, se bode nasmejal.

Prazna drž. blagajna.

Svi porezni uredi u Hrvatskoj i Slavoniji imaju naredjenje, da sav svoj ubrani novac opućuju mjesto državnoj blagajni u Zagrebu — Narodnoj banci, a ova ga sprovadja u Beograd. I zato pod konac augusta ima državna blagajna u Zagrebu oko 2 milijuna kruna, a 1. rujna treba samo za plaće činovnicima — 12 milijuna. Posljedica je povse naravna: blagajna ne će moći da plaća, a činovnik će da stegne remen na hlačama i da — čeka.

A što će dočekati?

Današnje novine javljaju, da je vojno ministarstvo odredilo narednicima 650 dinara ili 2600 K mjesečne plaće. Oženjeni će dobivati još i posebne dodatke. To je lijepo, a žalosno je, da sveučilišni profesor dobiva mjesečno samo 2800 K plaće, a veselo je, da zidar, koji imaju sada po satu 13 K, po danu 104 K, a mjesečno 3120 K — traže — šesdeset posto povišice. Dadu li im to, a dat će im, jer će inače štrajkati, imat će zidar dnevno 170 ili mjesečno 5100 kruna, dok će oni, koji miješaju mort ili donose ciglu,

imati 77 do 115 kruna na dan, ili 2310 do 3450 K mesečno.

Zidari će dakle moći da jedu kruh, i ako je »Odbor za povisivanje cijen« odredio brašnu cijenu od 14, 13 i 12 kruna po kilogramu. Nije teško ni narednicima, jer vojska »sleđuje« hljeb, a činovniku kako vrug da, jer javljaju eto, da čak i u samoj Vojvodini prodaju krušno brašno po 11 kruna.

U moru bezglavlja, što su ga proizročila razna naredjenja, ide gore navedenu prvo mjesto. Ne samo, da naši novčani zavodi odavna prijeko gledaju na poslovanje Narodne banke, nego će sada i državna blagajna pasti u nje ovisnost, po njoj naravski i javni namještenik.

Nije nam moguće, ovako nespretnu naredbu ozbiljno uzeti, jer bi to značilo igrati se s obstanom države.

Pa dosta je, da sveučilišni profesor danas bitno zaostaje u plaći zazidarom, — naopak da mu i ono malo, što dobiva, ne isplate.

A gdje su ostali činovnici, koji danas već zaostaju i za drvocijepom i za šegrtom, a da se i ne usude pomisliti na izjednačenje u plaći sa jednakim službenikom u vojsci. Šta će oni na prvoga?

IVAN ROSTAN (Ljubljana):

Razdolžitvena akcija.

V svojih člankih v št. 30. in 31. »Našega Glasa« sem se dotaknil rakrane na našem telesu — naših dolgov. Sprožil sem vprašanje saniranja in prišel do zaključka, da je razdolžitven na podlagi principa samopomoči mogoča.

Težkoče so res. Posebno v trenutku, ko se prehaša od besed k dejanju. To vem in čutim sam najbolje. Ampak s tem samoumevnim dejstvom mora računati vsak organizator, slično kot izvedeni turist, ki ve, da se na vrh Triglava ne pride v lahkostih čevlji.

Razmere, v katerih živimo, so bolne in tudi nas delaio bolne in apatične. Toda, če hočemo ozdraviti, si moramo priznati marsikatero trpko resnico in jo pogoltniti.

Tako tudi jaz ne morem zamlčati značilnih mnenj, ki sem jih čul od več strani glede začetka razdolžitvene akcije na podlagi principa samopomoči — in ki, žal, niso neutemeljena.

Prav nič obetaioče se ne sliši recimo tako-le: »Priatelji, ti propagiraš med uradništvom nekaj neizvršljivega. Kako si se mogel ti, neoboljšljivi črnogled, tako iznenada zaleteti med optimiste, ko vendar kot malokdo poznaš naše Papenhafmovce? Seveda, tvoji računi točno soglašajo — na papirju, teoretično. Toda prenesi stvar v prakso, v vsakdanjo realnost, pa si svojega razočaranja — če ne poraza — gotov! Le pomisli: Kaj hočeš početi z ljudmi, ki še do danes niso vplačali deležev »Samopomoči«, ki dolgujejo naročnino »Našemu Glasu«, ki niti članarine lastni strokovni organizaciji redno ne odrajujejo? In sedaj prihajaš še ti in pozivljaš te ljudi na podpisovanje novih deležev, na nove žrtve! Ja, wenn das Wenn nicht wäre!«

Žal, vse res, nostra culpa! Ampak če sem že zagrešil prvi greh, storim še drugega in postanem kljub temu neoboljšljiv optimist. Ne glejmo nazaj, da se nam ne zvrta v glavi, glejmo naprej! Vzgojimo si to nezavedno maso, če ho-

čemo nanjo računati! Menim, da nas razmere niso še tako nizko upognile, da bi prišli že ob vsako samosposobnost. Mi moramo te kloneči masi zravnati skrivljeno hrbtnico. Privesti jo moramo do tega, da se bo vsakemu našemu organiziranemu članu žrtev 50—100 kron na mesec v organizacijske svrhe zdela samoposebi umevna stvar.

Zavedajmo se, da javni nastavljeni od agrarne države nimamo pričakovati nikoli zadovoljive uravnave našega ekonomskega položaja! Ni te danes politične stranke v naši državi, ki bi imela v svojem programu tudi uradniško vprašanje. — in naj vse še tako na vsa sapo vpijejo koliko da jim je pri srcu čista, zdrava, moralna uprava, od katere zavisi obstoj države.

Zatorei ni nič čudnega, da tudi nam lebdijo pred očmi končni cilji naših stremilij: politično uiedinjenje inteligenčnega proletariata. To je edino sredstvo, ki nam pripomore do potrebnega respekta pri vsaki vladi, in ki nam trajno zasigura človeka dostojno eksistenco.

A v to svrhu je treba velikega kapitala. Za nas, ki ga nimamo, je ta cilj dosegljiv v daljni daljini le potem, ko gremo razmaha naših gospodarskih organizacij.

Pot je dolga. Da ne omagamo, morajo vsi, ki se čutijo poklicane, stopiti na čelo takemu gibanju in si delo porazdeliti. Eden ne zmore vsega. Tudi ni treba. Saj imamo že potrebni aparat: Svoje glasilo, svojo Zvezo, svoj Savez! En pritisk od te strani — in naš Hranilni in posojilni konzorcij ima v enem mesecu mesto 180 članov (31. 12. 1919.) svojih 500 članov. Toliko jih zaenkrat potrebujemo, če hočemo, da se približamo razrešitvi našega razdolžitvenega problema.

Tozadevna akcija se je že pričela. Hranilni in posojilni konzorcij se je lotil kot svoje zadeve. In da se nlega zastopnikom ne bo moglo očitati, da smo kot pretirani ekskluzivisti, stoječi strogo na načelu samopomoči, ignorirali vse druge faktore, ki bi nam lahko prav prišli, je konzorcijsko načelstvo sklenilo, poslati deputacijo do vlade. Hotelo si je biti na fasnem, če in v koliko bi smeli pričakovati od vlade, in kakšno stališče bo zavzela napram temu važnemu vprašanju. Vlada je v to v prvi vrsti poklicana, a mesto ne se je uradniški Hranilni in posojilni konzorcij v Ljubljani odločil, da hoče zanj takorekoč v prenešenem delokrogu voditi to akcijo.

In tako se je zgodilo, da sva z g. konzorcijskim podpredsednikom stopila pred par tedni k socialnemu poverjenstvu, g. poverjeniku dr. Gosarju. Razložila sva naš akcijski program, kateremu je sledil g. poverjenik z vidnim zanimanjem in končno priznal, da mu je zadeva zelo simpatična. Obžaloval je le, da je njegov kredit za preteklo leto že izčrpan, novega budžeta pa dotlej še ni dobil v roke. Svetoval nama je, da naj se nitno zbere potrebno dokazilno gradivo, s katerim naj se opremi vloga na ministrski svet, ter je nama dal zagotovilo, da bo tukajšnje socialno skrbstvo vlogo kar naitooleie priporočalo in podpiralo.

Sedaj torej stopa Hranilni in posojilni konzorcij v Ljubljani pred tebe, slovensko uradništvo, kateremu je ta akcija namenjena in kateremu bodi konzorcij edi-

ni naicenejši in naisolidnejši denarni zavod — z apelom:

Pristopi vsak kot član ali kot vlagatelj! Priglašajte vsi nemudoma vse svoje obveznosti na naslov Hranilni in posojilni konzorcij — Ljubljana, Gradišče 15/III! Odločate o svoji usodi sami!

Jožef Zazula (Maribor):

Panem et circenses!

(Dalje.)

Za delo imamo dovolj neizrabljenih moči po naših letnišnicah, oglasilo bi se pa tudi dovolj solidnih delavcev, kakor se jih drugodi pri podobnih podjetjih ne manjka. Seveda bi moralo biti podjetje v trgovskoizvedenih rokah ob državnem nadzorstvu in ta sistem bi prisilil tudi druge proizvedence do primernih, nepretiranih cen.

Zasebni lastniki niso nikoli toliko dalekovidni, da bi upoštevali korist skupnosti; zasebnik ti daje ob konkurenci v svojo škodo, ob pomanjkanju pa te obere do kosti, posebno dandanes, ko nas je svetovna vojna v marsičem izmodrila pa nas naučila tudi mnogih dvomljivih manipulacij.

Predmeti torej, ki so potrebni v neobhodno, javno korist, se morejo izkoriščati tudi le ob javni, državni kontroli. V primeru nam bo živosrebrnik Idrija: gozdi in rudnik so državni; oboji se socialno izpopolnjujejo, kajti rudnik in rudar bi ne mogla živeti, ako bi nagajiv špekulant za tovar, peči in zasebno kurjavo potrebna drva dražil; gozdarstvo pa bi tudi ne uspevalo, ako bi sredi sebe ne imelo tako zanesljivega in solidnega odjemalca.

Ako pa prepustimo brezvestni špekulaciji prosto pot, potem ne pridemo nikoli do cilja, ker nam bo vedno vsaj eden izmed imenovanih rih nagajal, in ta edini lahko onemogoči stavbo.

Kakor imamo torej po posameznih okrajih v pisarnah referente za šolstvo, zdravstvo itd., bi morali imeti v takem slučaju referente — et kovnjake, ki bi neizprosno izpodbijali tla imenovanim nagajivcem. In to bi bilo treba in bi se obneslo, ker rabimo — tisoče poslopij. — Velja pa tudi za druge predmete: sladkor, žveplenke itd., kjer skriti karteli uganjajo nekaznovano največje sleparije.

Naša mesta se bodo dvignila, prebivalstvo se bo potrojilo in četverilo, reda za to prihodnost pa nimamo nobenega.

V enem slučaju pa naj bi država osebno posegla v akcijo, namreč na uradnih središčih z lastnimi uradnimi poslopji. Že pred vojno, kjer so našli naše pisarne po starih gradovih in podobnih luknjah, bi se bila uradna poslopja obnesla, ker najemina ni bila majhna in v desetih letih bi bila lastna stavba plačana. Še bolj velja to dandanes, kjer bi se moralo skrbeti razum za pisarne tudi za stanovanja in bi se s tem v mestih in na deželi zdato odpomoglo stanovanjski mlizeriji uradništva. Če imamo po vaseh šole podobne mestnim palačam s stanovanji za službojoče osebe, bi zaslužili tudi okrajni uradi primerne strohe in uslužbeni potrebne stanove. Cesar ni v škodo privatnemu tovarnarju ali rudniku s stanovanji za uslužbence, bi tudi državi ne bilo ne v škodo, še manj v sramoto, ljudstvu pa bi se odpomoglo.

Za ostale stavbe pa je potrebno nadzorstvo materialnih cen, oziroma lastno izkoriščevališče na licu mesta.

Za vzor so nam svetovna podjetja kakor Krupp v Porenju; prvotno so imeli le delavnice in livarne za železo; ker so mnogo rabili, so si oskrbeli lasten rudokop za železo, lastne tave za premog in lastna skladišča v luki. Kljub nesrečni vojni so se hitro »preorijentali«. Pred vojno in med vojno so vili val kanon — dandanes delajo parne stroje in za vse le bilo dovolj zaslužka, za državo pa lep davčni dohodek. Znati je treba! — Ob strogem nadzorstvu bi

imeli tudi drugače regulirane kraje in marsikje boljše stavbe od današnjih.

V.

Moka torej, meso, petrolej, premog, obleka in stanovanje tvorijo neobhodne potrebščine zadovoljivem življenju. Premotivati smo jih posamezno povrsti. Sedaj pa poglejmo, kako drug drugega izpopolnjujejo, da jim pridemo do kože, kakor šahist razstavi svoje figure, predno užene kralja v mat. Ako hočemo ravnati po zgorani metodi, treba najprej skrbeti za dovoljen dovoz moka in povzdigo domače živinoreje, kar lahko storimo, ker imamo obojega dovolj. Kjer sta moka in meso po primerni ceni, nima ljudstvo povoda dvigati cen, v prvi vrsti ne železnice in premogar svojih zaslužkov. Ako prideta ta dva do zasiguranega življenja, je zasigurano tudi njih podjetje: premog in železnica, ki tvorita v prometu najvažnejši točki. Nad tema mora paziti država, in usus XIX. stoletja je bil: poceni kurivo, poceni promet in naj tudi država in ali tam doplača. Treba bi bilo torej v prvi vrsti premogovnike in železnice poddržati, prve s socialnega, poslednje pa tudi z vojaškega stališča.

Svica gotovo ni »neumna« država in vendar imajo ondi progo skoraj v vsako vas, dasi se jih največ ne rentuje. Poceni promet približa osamljene vasi ostalemu svetu, dovede tujce in podjetja in od teh krije država izgubo pri železnici in še lep skupiček jej ostane. V Švici nimajo ne Banata, ne takih gozdov kakor mi, in vendar izhajajo v svoji neodvisnosti že 600 let ter so se srečno ognili svetovne vojne, četudi se je okoli in okoli gibal vojak.

Poceni promet oživi trgovino, stvarstvo in ljudsko gibanje. Vse ložje si izbere posameznik niemu primeren zaslužek: vse ložje se zidaio stavbe, ker niso odvisne le od domačih razmer: vse ložje kupuje trgovec, kateremu drago dovažanje ustavi trgovino. Zato pa ni smeti prenesti državni prometa iz rok, ker bi brez njeva tudi ona zžubila kontrolo in oblast nad svojim teritorijem. To vedo prav dobro državni nasprotniki in nikler ni toliko gibanja, huiiskania, voitia in pretiranih zahtev kakor jih je videti po premogovnikih in železnicah, kjer se da neuka masa zapeljati z vseobetaiočimi obljubami. Četudi se njeni osrečevalci za vse prei brižajo kakor za nieno resnično korist.

Premog in železnica po važnosti sledi petroleji katerega žal, nimamo v Jugoslaviji. vsaj pridobiva se ga ne, zato ga treba uvažati. Ker smo pa imeli v vojski in vojski v vseh državah nezanesljivo valuto, so se vpeliale takolimenovane kompenzacije: kar imam v blagu odveč, dam za ono, kar mi manjka. Nekateri so mislili, da bomo s tem spekulativno mnogo pridobili, da je bila velika zmota. Ako damo za kompenzacijo moko in to v ceni dvignemo, dobimo zanjo enako drag ali še dražji petrolej in kjer je petrolej drag, se zadržuje zimsko delo, da nastane dvojna škoda. Zato je pač naizanesljiiveje, poskati in navrtati studence, dokler vsaj glavni kraji ne dobe stanovitnejše elektrike. Petrolejski studenci so baie na Hrvatskem.

Pomanikanje razsvetliave pa ne škoduje samo tovarniški, temveč tudi domači industriji katero treba pri nas v platnarstvu in nogavičarstvu tako dvigniti, kakor so to na Ruskem, kjer imajo največjo domačo industrijo v Evropi.

Primerna stanovanja so končni nogoi v tem poglavju: ona kažejo tudi na zunan okus in višino prosvete dotičnega ljudstva sorazmerno, kakor se gradijo. Zato

polet zdravih in cenih stanovanj ni mailina naloga vsake države, skrbeti tudi za karakteristične stavbe, kokoršnih tudi nam ne bo smelo manjkati, kakor jih drugim že davno ne. Ali si moremo misliti grški templi v gotiki, našo cerkev v slogu starih Egiptčanov? Po priliki bi zgedalo tako, kakor kmet z tirhastimi hlačami in golorokim telovnikom v cilindru. Te prispodobе bi ne omenil, ako bi jih pri nas vse polno ne imeli. Da dobimo torej zdrava, cena in v primerni obliki in obleki zgrajena stanovanja, treba nam državne pomoči oziroma nadzorstva, da bodo tudi naši kraji in selišča ne le do prirodi, temveč tudi do zgradbah prikupilivi in enotni.

Lepo, svetlo in toplo stanovanje, četudi je skromno, nam do polovice razvedri in razveseli življenje.

(Dalje prih.)

Vidrova:

Poštni odpravniki.

Širša javnost pozna pošne uradnike, uradnice, poduradnike, pošne slugе in pismošoe. A poštni odpravniki? Kdo so in kaj počno? Javnost jih smatra v splošnem za javne-drž. pošne uslužbence že spričo tega, ker se je bliščal na poslopih v časih žalostnega spomina grb z zlatimi črkami: K. k. Postamt; po osvobojenju naše mile domovine pa vidijo napise: »Kr. poštni in brzojavni urad«, ali pa »SHS poštni urad«. Toda eno ali drugo ni pravo. Koliko neresnice, koliko prevare, koliko žalosti in bede tiči za temi napisi, ve malokdo.

Ker je postalo vprašanje poštnih odpravnikov aktualno, v času, ko gre nekaterim za biti ali ne biti, sem sklenila, da natočim naši javnosti čašo čistega vina. Naj naslikam v vsej nagoti naš obupni položaj.

K tebi, preljubi »Naš Glas«, se zatekam vsa obupana s prošnjo, da mi odpriš del svojih predalov.* Priobči te vrstice, ki sem jih napisala v tugi in bolesti zgolj v procvit naše mile osvobojene domovine in v naš lastni obstanek! Radi lažjega umevanja hočem podati kratek pregled ustroja državne pošte naše kraljevine.

Kot predstavitelj državne pošte na najvišji stopnji je minister za pošto in brzojav. Temu so podrejeni organi, in sicer: a) poštna in brzojavna ravnateljstva z delokrogom oblasti prve instance in b) ministrstvo za pošto in brzojav, ki opravlja posle druge instance. Kakor ministrstvo, tako so tudi poštna ravnateljstva razdeljena na sedem odsekov. Uradništvo pa zopet na konceptno, tehniško in manipulativno oboje z akademsko in srednješolsko predizobrazbo. To uradništvo se deli zopet v več skupin, in sicer: a) pragmatično in b) nepragmatično uradništvo. Zadnje se deli zopet v dve skupine, in sicer: a) nepragmatično oboje s sistemiziranimi plačami, ki se imenujejo in nameščavajo potom dekreta in b) v nepragmatično oboje z nesistemiziranimi plačami, ki stoje s poštno upravo v pogodbenem razmerju.

Uradov imamo dvoje vrste: a) erarne urade in b) neerarne urade.

Neerarni uradi so uradi pošarskega zvanja I. razreda s 4 stopnjami in II. razreda s 2 stopnjami, dalje neerarni uradi III. razreda s 6 stopnjami, ki jih upravljajo do malih izjem poštni odpravniki in pomočniki, katerim se je pa zadnji čas, mesto draginske doklade, nadejalo visoko zvoneče ime »predstojništvo poštnih uradov III. razreda«.

* Vedno prav radi! Iz poštnih krogov, ki nas itak preveč pozabljajo, so nam dopisli posebno dobrodošli.

Uredn.

K vprašanju poštnih odpravnikov pridejo v poštev le zadnji dve skupini, t. j. nepragmatična oboje s sistemiziranimi plačami in oboje z nesistemiziranimi plačami.

Kdo so pa ti dosedaj še ne pragmatizirani poštni uslužbeni s sistemiziranimi plačami?

Z naredbo bivšega trgovskega ministrstva z dne 21. junija 1910 drž. zak. št. 118 (pošt. in brz. naredbenik št. 88 iz I. 1910.) so ti uvrščeni v kategorijo poštarjev ali predstojnikov poštnih uradov I. in II. razreda, z naredbo ravno istega ministrstva z dne 18. januarja 1909 drž. zak. št. 9 (pošt. in brz. naredbenik št. 12 — 1909) pa tudi poštni oficijanti, aspiranti in deloma tudi poštni pomočniki obojega spola. — Ta poštna uradniška mesta s sistemiziranimi prejemki morejo doseči le prosilci z usposobljenostmi, ki so naštetе v § 2. do 6. zgoraj citirane naredbe z dne 18. januarja 1909, predvsem oni, ki so dovršili z dobrim uspehom štiri razrede srednje šole (dekliski licej) ali pa najmanje tri razrede meščanske šole, bodisi dvorazredno trgovsko šolo. Neoziraje se na to predizobrazbo je za dosego teh uradniških mest odvisno le od povoljne pred tem dovršene šestmesečne prakse, ki se ima vršiti 3 mesece pri poštnih uradih I. in II. razreda, v izjemnih slučajih pa tudi pri predstojništvu pošnega urada III. razreda. — Zadnje tri mesece se morajo podvreči ti trimesečni praksi pri enem izmed erarnih poštnih uradov v zvezi z dvo- do trimesečnim tečajem, ki ga vodijo prometni uradniki. Po končanem trimesečnem tečaju se morajo podvreči ti kandidatje javnemu izpitu, ki se običajno vrši pri poštnem ravnateljstvu pred komisijo, ki obstoji iz višjih poštnih tehničnih in prometnih uradnikov. — Po srečno prestatem izpitu, se uvrsti izprašani kandidat v listo čakalcev, nakar se ga po potrebi uporablja in uvršča v pomožno službovanje kot provizoričnega aspiranta sedaj pri tem, sedaj pri drugem uradu. Šele z imenovanjem za pošne oficijante postanejo stalno nameščeni poštni uradniki. To nameščenje in imenovanje se izvrši potom dekreta. Te pošne uradnike se tudi čisto rado imenuje ali nazivlje kvalificirane pošne uradnike.

Druga in zadnja skupina so nepragmatizirani poštni uradniki z nesistemiziranimi plačami z zvanjem poštni pomočniki in poštni odpravniki ali lepše »predstojniki poštnih uradov III. razreda«.

Glavna razlika med nepragmatiziranimi poštnimi uradniki s sistemiziranimi plačami t. j. med poštnimi aspiranti, oficijanti in med poštnimi pomočniki in odpravniki z nesistemiziranimi plačami obstoja v tem, da se od teh ne zahteva nižje srednošolske predizobrazbe, da se od njih ne zahteva šestmesečne prakse niti trimesečnega tečaja s končnim zrelostnim izpitom. Poštni odpravnik ali predstojnik pošnega urada III. razreda postane lahko vsakdo, ki je dovršil vsaj ljudsko šolo, ki je prekoračil svoje 16. leto in ki je neomadeževane preteklosti. Poštna uprava ne stavi tem kandidatom nikakih drugih zahtev kakor, da z njenim dovoljenjem vstopijo pri odkazanem poštnem uradu v praktično vežbo in da si prisvojijo pri tem toliko izurjenosti, da morejo odpravljati in prejemati navadne pisemske in blagovne pošiljke in eventualno tudi brzojavke. O tej usposobljenosti se prepričajo običajno poštni nadzorovalni organi ob priliki nadzorovanja uradov s kratko ustno preizkušnjo, ali se pa poda ta ustna preizkušnja pri poštnem ravnateljstvu pred nadzorovalnim organom. V slučaju, da je kandidat zadostil zahtevam nadzorovalnega organa, si je pridobil s tem tudi kompetenčno pravico do potom javnih natečajev razpisanih poštnih uradov III. razreda. S trenutkom podelitve pošnega urada III. razreda je postal ali bil imenovan ta kandidat poštnim odpravnikom ali predstojnikom pošnega urada III. razreda.

Nadaljna razlika med nepragmatiziranimi poštnimi uradniki s sistemiziranimi plačami in med onimi z nesistemiziranimi plačami obstoja v

tem, da se ne nahajajo ti niti v provizoričnem niti v definitivnem razmerju s kr. pošto upravo, nego le v pogodbenem razmerju: pogodba se sklone pred prevzemom poštnega urada med poštanim in brzojavnim ravnateljstvom v imenu poštne uprave proti polletni odpovedi.

Za ta poštarska mesta so se menda že od pamтивека po večini ptezali trgovci, gostilničarji in državni upokojenci. Ako pogledamo danes širom naše domovine, vidimo, da imajo še dandanes nekateri trgovci in gostilničarji te urade; do katerih imajo celo nekako dedno pravico, zbog česa so se svojedobno tudi imenovali dedni poštarji (Erbpostmeister). Ti imejitelji poštних uradov III. razreda se niso ptezali za ta poštna mesta iz poklica ali zaradi neobhodne življenjske preskrbe z ozirom na službene prejemke, nego kakor nas skušnje učijo, le radi tega, ker jim služi poštni urad kot nekaka »vada« za trgovske in gostilničarske goste.

Tem poštanim predstojnikom je poštni red, veštno in točno poslovanje v uradu postranska stvar, plača skromna bagatela. Sami le redko-keďaj uradujejo. Nadomestujejo jih njihove hčere, snovi, trgovski pomočniki ali si pa najamejo v to svrhu kakega izprašanega čakalca ali pa čakalko. Sami se brigajo le za svoje dobičkanosne obrti, katere jim zdatno pospešuje poštni urad, v katerega so primorani se zatekati okoličani in tučji. Ti dedni poštarji so danes večinoma vaški mogotci, vojni dobičkarji in verižniki; ob enem pa najnezanesljivejši poštni uslužbenci.

Na te poštne predstojnike kaže danes poštna uprava s stegnjem kazalcem. Na te se sklicuje danes poštna uprava, okužena z verižniško strastjo, pri določanju draginskih doklad. V trenutku pa, ko se ji pokaže na 90% poštних predstojnikov s popolno kvalifikacijo in na vse one, ki so si s svojo marljivostjo prisvojili potrebne znanja, da lahko samostojno vodijo odgovornopolne poštne urade III. razreda brez vsakojakih postranskih obrtov, ki so tudi po večini zelo marljivi in zanesljivi uradniki, ki pa danes tavaajo vsi obupani, lačni in strgani po svetu, stisne poštna uprava roke v pest, jih vtakne v žep in obrne hrbet.

Kdo so pa ti bedni poštni proletarci?

Poštni pomočniki brez nižje srednješolske predizobrazbe ali pa z njo, s pripoznano usposobljenostjo odpravnikov brez oficijantskega tečaja in izpita ter poštni aspirantje s strokovnim izpitom. Za poštne urade III. razreda so se ptezali tudi že stalno nastavljeni poštni oficijanti in oficijantke, ki jih poštna ravnateljstva radi njih usposobljenosti koč predstojnike poštних uradov III. razreda višjih stopenj kaj rada nameščalo. In v tem tiči ravno pričetek zla, ki je rodilo današnje vprašanje poštних odpravnikov. O tem perečem vprašanju, ki se kaj rado napačno tolmači in razlaga, hočem torej danes razpravljati.

Kakor sem ravnokar omenila, so se ptezali za odpravniška mesta ali za predstojnike poštних uradov III. razreda tudi stalno nameščeni poštni oficijanti in oficijantke. Marsikdo si bo na prvi hip gotovo mislil: kako je vendar mogoče, da so se pelhale za ta nižja mesta tudi moči z nižje-srednješolsko predizobrazbo in s strokovnim izpitom? — Kdor je poznal tačasne razmere, katerih bridke posledice še dandanes tako živo občutimo, se tem obžalovanja vrednim dejanjem gotovo ne bo čudil.

Položaj poštних oficijantov in aspirantov je bil pred in med vojno skrajno obupen. Njih redni mesečni prejemki so jedva zadoščali za hrano, ki so si jo morali nabavljati v gostilnah ali pri privatnih hranodajalcih. O nabavi obleke, perila in obutve ni bilo, kakor še dandanes, niti govora. Skratka, glad in vsestransko pomanjkanje sta prisilila marsikaterega, da je skušal bežati iz mest in velikih industrijskih krajev na deželo, kjer se je vendar živelo nekoliko lažje in ceneje. Nele poštni oficijanti in oficijantke, ampak vsak, od najnižjega do najvišjega državnega uslužben-

ca, si je pomagal kakor je vedel in znal, da ne bi podlegel vojnim posledicam.

Poštni oficijant ali oficijantka je prešla z dnem podelitve poštnega urada III. razreda kakor vsaka druga moč v pogodbeno razmerje s pošto upravo. Pogodba se je sklenila temeljem naredbe bivšega trgovskega ministrstva z dne 27. junija 1900 št. 33.543 (pošt. in brz. naredbenik št. 50 iz leta 1900). S tem korakom se je pa ob enem ločil z ozirom na § 58. naredbe bivšega trgovskega ministrstva z dne 18. prosinca 1909 (pošt. in brz. naredbenik št. 12 iz leta 1909) za vso dobo službovanja kot poštni odpravnik iz štatusa poštних oficijantov in to glede na osebne in redne prejemke kot točasno določene za poštne urade III. razreda. Tem oficijantom se varuje le kompetenčna pravica do poštarskih mest. Da so se osmelili oficijanti ptezati za ta odpravniška mesta, je pripisovati tudi okolnosti, da se temeljem § 58. cit. naredbe v slučaju aktivne in pasivne odpovedi te pogodbe uvrstilo zopet v dotično stopnjo, v kateri so bili pred sklepom pogodbe ali pa v dotični starostni razred, v katerega bi bili vvrščeni, če bi bili nepretrgoma ostali v oficijantskem staležu. — Ker ni bilo slutiti s tem prehodom nikakih zlih posledic, se je marsikateri poštni oficijant ali oficijantka prostovoljno »ponižal« do poštnega odpravnika ali do predstojništva poštnega urada III. razreda. Za to ponižanje si je pridobil dotičnik izdatno na službenih prejemkih, ker so bili službeni prejemki v smislu § 13. naredbe trgovskega ministrstva z dne 10. marca 1914 (pošt. in brz. naredbenik št. 45 iz leta 1914) za poštne odpravnike v lastnosti poštних oficijantov večje, nego v smislu § 7. in 8. cit. naredbe pošt. oficijantov in pošt. oficijantinj.

Tako n. pr. je prejemal poštni oficijant v zvanju in pogodbenem razmerju kot imejitelj poštnega urada III. razreda 3. stopnje 1000 K letne plače, 200 K brzojavnih doklad in 200 K za stanarino in poprečnine; dočim je prejemala poštna oficijantka komaj 900 K z vsemi dokladami na leto. — Ker takratna draginja še ni dosegla današnjih blaznih cen, se je nekako z milostjo božjo na deželi še živelo. Paralelno s temi prejemki so se gibal vsi redni prejemki poštних odpravnikov in poštних oficijantov z enakimi volnimi draginskimi dokladami do povišanja draginske doklade z naredbo z dne 28. junija 1919 o draginskih dokladah k sistemiziranim plačam javnih uslužbencev kraljevine SHS. — S to naredbo se je zadala poštanim odpravnikom brez razlike prva zausnica. Dočim so prejemali poštni oficijanti in oficijantke vzporedno s poštnimi odpravniki oficijantskega značaja kakor tudi z vsem drugim nekvalificiranim poštanim osebjem enake draginske prispevke bodisi doklade, se je prvič to pot poštne odpravnike oficijantskega značaja vzporedno z drugimi nekvalificiranimi močmi popolnoma prezrlo.

Poštni adjunkti, oficijanti in aspiranti so bili vvrščeni glasom naredbe z dne 28. junija 1919 v člen 8. razpredel A pod točko b); poštni oficijanti ali poštni odpravniki oficijantskega značaja, pa niso bili vvrščeni niti v razpredel B! —

Marsikdo se je pri čitanju te naredbe plaho ozrl, marsikatero srce je zatrepetalo. Ugibali smo to in ono, nihče si pa ni mogel niti misliti, da bi poštna uprava, v kateri sedi minister in uradniki naše krvi, z nami slabše ravnali kakor mačeha Avstrila. Društvo nam je zagotavljalo, da se nas na vsak način uvrsti z ozirom na člen 16 citirane naredbe v razpredel B, kakor se je uvrstilo druge javne uslužbenke nižje kategorije, in v tem upu smo dočakali božičnih praznikov. Ravno na sveti večer pa se je nam utrlila zvezda; prinesla nam je brzojavno okrožnico z dne 23. XII. 1919, št. 6502/I a—1919., s katero se nam je poročalo, da je ministrstvo dovolilo draginske doklade vsem uslužbencem, ki s 1. julijem 1919 niso prišli v poštev pri zvišanju draginskih doklad.

Odvalil se nam je težek kamen od srca, in lep je bil sveti večer!

(Konec prih.)

Davčni izterjevalci in njih težnje.

Na zadnjem občnem zboru dne 8. avgusta t. l. so se naši udeleženci z ogorčenjem pritoževali zaradi prikrajševanja na raznih službenih prejemkih. Vsled vedno večje draginje vseh telesnih potrebščin sedanja plača več ne zadostuje niti za hrano in stanovanje. Nekdanja službena obleka je že zdavnaj raztrgana, novega si ne moremo nabaviti. Upali smo, da io nam finančna uprava vsaj letos da v naturi ali pa da nam nakloni tak denarni namestek, da bi mogli zani sami kupiti potrebno obleko. Oblubilo se je nam tudi, da se nam po možnosti doplača, kar smo v prejšnjih letih med vojno nremalo dobili za obleko, ako to po predpisanih vlogah dokažemo z mnogostranskimi uradnimi potrdili. Prišel je čas, ko bi morali dobiti službeno obleko za letos, ali namesto nje smo zopet preleli le denarni nadomestek, in sicer v tisti višini, kakor lani, za nekatera oblačila pa še nižje zneske. Ta denarni prispevek bi še za krojača ne zadoštoval! Znano ie, koliko metrov blaga se rabi za obleko, cene so pa povsod y izložbah napisane! Naklonitev tega čudnega oblačilnega nadomestka nas te letos tako neprijetno osupnila, da smo celo pozabili vprašati, na kakšen način naj si za te bore krone napravimo obleko. Zato tudi nismo predložili vlog za doplačila za prejšnja leta: saj se ie že naprej videlo, da bi bilo to naše delo zaman.

Kakor na datvah za obleko, tako nas prikrajšujejo tudi na dnevnicah za vnanjo službo. Naši dobri rofaki so nam vzeli nekaj, kar nam ie dovolila dalina beogradska vlada. V znani ministrski naredbi stoji namreč izrečno zapisano, da dobe poduradniki po 20 K na dan, sluge (spremljevalci transportov i. dr.) pa po 15 K na dnevnicah. Kam spadamo po svojem službenem delu, to smo že dokazali v tem listu in v svoji spomenici. To vedo dobro tudi pri naši finančni direkciji. Zato pa so nam popolnoma pravilno spočetka nakazovali po 20 K. Ali kakor hitro so zvedeli za ta naš opravičeni pribolišek nekateri plemeniti zavidljivci v višjih krogih, so brž predlagali pri finančni direkciji, da naj se nam priznaio dnevnine namnižie stopnje, torej po 15 K. Vrtali so potem ti človekoluibi v to zadevo tako dolgo, da se jim ie ugodilo. Poslal se ie na vse davkariie in okraina davčna oblastva ukaz, da naj se nam davčnim izterjevalcem za naprej do nadaljine definitivne odredbe odmeriaio le po 15 K, ker iz ministrske naredbe baie ni razvidno, v katero vrsto spadamo.

Sedaj se nam odtrguie po 5 K na dan od krvavo zasluženih in potrebnih dnevnic. Nadaljne odredbe v tej zadevi čakamo že več mesecev zaman. Tolažijo nas z zatrdilom, da so poslali v Beograd predlog, da naj se nam priznaio dnevnine po 20 K na dan. Res čudno modra so ta naša uradniška pota! Kdai so pa rekli v Beogradu, da se nam ne smeio izplačevati dnevnine po 20 K? Kai v Beogradu vedo o nas slovenskih davčnih izterjevalcih! Zato ie menda vendar tukai naša finančna pokrajinska delegacija, da take reči sama uredi! Ako nas pa ona dovoli ne pozna in noče priznati našega službenega dela, kakor to zasluži, storé to še veliko manj v daljnem Beogradu!

Posebno slabo se godi našim tovarišem v obmeinih krajih na bivšem Štajerskem. V službi moralo biti zunaj ves teden v krajih, ki so oddaljeni po več ur od doma in moralo tudi prenočevati zunaj pri tujih ljudih. Tam je vse silno drago in razmere so tako zmedene in razdrapano, da mora davčni izterjevalec vsak dan izdati za hrano in prenočišče najmanj 50 do 60 K, ako si hoče ohraniti za službo sposobne telesne moči. Na dnevnicah pa dobi po 15 K na dan. Od kod na? jemlje denar za pokritje primanjkljaja? Porabiti mora v mesecih zunanje službe svojo plačo za svoje potrebe in doma mora uboga njegova družina živovariti v največji bedi, ali pa mora stradati on in prenočevati po beraško v gozdu ali pod kozolcem. To pa za našo čislano državo gotovo ni dostojno posebno sedaj ne, ko davčni izterjevalec večkrat zasluži zanj na dan na tisoče kron na novih 4% rubežnih pristojbinah.

Zato naši obmeini tovariši tem potom prosimo, da bi se jim izjemoma za čas izrednih razmer dovolile dnevnic po 40 K na dan, vsi drugi pa prosimo, da se nam vrnejo 20-kronske dnevnic. V omenjeni ministrski naredbi se je tudi dovolila povrnitev prevoznih stroškov v vnanji službi vsem državnim uslužbencem. Torej smo tudi mi opravičeni, da zahtevamo poleg dnevnice tudi povračilo železniških stroškov. Toda nekatera okrajna davčna oblastva, posebno na bivšem Štajerskem, take postavke v potnih stroškovnikih naših tovarišev kar samovoljno črta.

Prosimo, da se tudi ta krivica v vsej Sloveniji odpravi in da se odslej nas več ne prikrašuje na naših opravičenih službenih prejemkih. Dovolj hudo je da nas stiska naša »rodoljubna« veržnička in zalagatelja.

Odbor.

Veliki zadatak

Najčistša, najplemenitija vrsta rada je budjenje uspavane svijesti u onima, koji su bilo s kakvog razloga u manje sretnom položaju od nas. Humano je k sebi pridizati, brutalno je potiskivati.

Visoki socijalni moral iziskuje uzajamnu akciju cijeloga društva i društvenu snosljivost, a brani svaki ekskluzivizam, jer takav razbija zajednicu i pozitivni rad. Svaka organizacija predstavlja jednu moralnu silu, kojoj se rezultati temelje na unutarnjoj društvenoj solidarnosti. Istup organizacije kao takove daje staleškom pokretu vanjsko obilježje, koje može opstojati i onda, ako se još nije stvorila iaka, agilna nutrina: sasvim tim ne valja zaboraviti, da se zgrada bez unutarnje čvrstoće ruši kao kuća od karata.

Mi smo nekako navikli, da naš spas očekujemo od riječi, miesta od djela. U nas se, primjerice, uobičajila riječ demokratizacija, a ipak nitko iz t. zv. boljeg društva ne odlaže stare, ukočene oblike u dodiru s nižim slojevima. Česi su daleko bolje demokratski konsolidovani od nas. Oni se međusobno smatraju etički jednako vrijednima po narodu. Inteligencija opći neposredno s pukom — sporazumijeva se s njim i stiče njegovo povjerenje.

U nas na žalost nema veze između inteligencije i narodnih vrsta, naš intelligenat redovno i ne pozna narod, pa kako ne shvaća ni duha revolte u zapostavljenih, redovno mu se dešava, da igra ulo-

gu generala bez vojske. Na ovakovim temeljima dašto da se nemože izgraditi. Žvrsta narodna i socijalna zgrada, jer ona se gradi uz podršku cjelokupnog društva, kojemu inteligencija samo udara tip.

Istina je, da se duh nesocijalnosti, nesolidarnosti, očituje i među nižim slojevima. Oni gledaju u inteligentnom čovjeku svog neprijatelja i nastoje, da ga oštete — ako od njega ništa ne trebaju. No zato mi njih i zovemo nerazvijenima, nižima, i bila bi nam patriotska dužnost, da ih kao novu, još neizrabljenu silu pridignemo i privedemo na ojačanje narodnom organizmu, a ne da se od vremena do vremena, pateći od demokratskih napadaja, spuštamo na njihov nivo i da time budimo u njima samo nepovjerenje u našu iskrenost. Nitko valjda ne misli, da je unutarnja društvena rastrovanost zdrava poluga za bilo kakav napredak; naši pako viši slojevi leže na nižima kao tanka i pretanka površina ulja na vodi i nikako se nemogu asimilirati. Mnogo je u tom skrivila škola, no još bi više trebao da ispravi život, dnevna potreba našeg doba, koja ruši sve umjetne ograde i stavlja zgošnjog čovjeka spram čovjeka. Društvena rastrovanost znači unutarnju opasnost, od koje narod pogiba prije nego od vanjske. Potonja djeluje dapače odgojno, konsolidirajuće.

Ta pojava međusobnog tudjenja radi nejednakog stepena naobrazbe i uzgoja, ta duševna oholost može se najbolje posmatrati na činovničkim redovima.

Pomanjkanje takta i nacionalne svijesti, blaziranost i nedostatak djelotvornog idealizma, sve su to odlike, koje karakterišu odnos višeg činovnika spram nižeg.

Gotovo da bi smo rekli, da se u viših činovnika ne radi o istinskoj naobrazbi duha, već o nekoj talmi inteligenciji, koja ih odtudjuje njihovoj okolini dapače i onda, kad bi ih sve zajedno imala provejavati jedna ideja za jednim ciljem. Intelligentan biti znači imati bogatu dušu i darežljivo srce, znači na pregršti razdavati svoje životno iskustvo i znanje te ovim načinom koristiti manjima od sebe. Čovjek uman i sposoban nemože u takvom radu ništa gubiti od svog ugleda, upustio se on u neznam kako prijateljski razgovor sa svojim podčinjenim osobliem. Ono opće ljudsko, ono svesilno, što leži u biti poštena, djelatnog i razvijenog pojedinca, osvaja, svladava i pobjeđuje intelektualno slabijeg i on se k njemu priklanja kao svom učitelju, dobroćincu, prijatelju.

Mi smo malen narod pa kod nas svatko sposoban mora sam obaviti posao, što ga u drugih naroda obavljaju po više njih. A mi kanda zaboravljamo; malo nastojimo, da ono, što je naše, bude razvijeno i iako, da odstranimo sve, što sprečava i onemogućuje snažan razvoj našeg narodnog stabla. U nas se sve to brojnije javljaju one sjene karaktera i ličnosti, za koje naš narod kaže: ni sebi ni svomu. A ipak je samo duševna djelatnost motor napretka i svaki narod stupa napred jedino u razmjeru znanja, poboljšanju metoda i socijalnom položaju.

Napredak socijalističkog duha na jednoj strani morao bi uroditi spašanjem moralnih snaga na drugoj strani. I to bi se glatko provelo, kad bi barem viši slojevi htjeli uvidjeti, da su interesi svih članova narodnog društva identični i da se do spomena vrijednih rezultata u svakom pravcu može doći samo solidarnostom. Tek kad bi se oni otresli tudlinske natruhe

ukalamljene im školskom kulturom, mogli bi bez natege pristupiti nižim slojevima i uvjeriti se, koliko požrtvornog i otmenog idealizma ima u dušama društveno zapostavljenih ljudi.

Ta nacionalni karakter naših ljudi je poznat sa svoje velike moralne snage, sa svoje sposobnosti za međusobno zalaganje.

Dok ne bude ovakovih pregnuća sa strane inteligencije, dotle ne bude produževanja narodnog života u širokim slojevima, ni pravog smisla za solidarne akcije ili organizacije. Ali dotle nebude ni blagoslova ni ploda, jer niži su slojevi srž, oni su sok i snaga stabla — inteligencija je samo lišće i cvijet, kojega vjor svjetske revolucije može bog bi znao kuda zaviriti.

Tudjenje višeg činovništva od nižeg znak je, da viši ne ispunjavaju svoje patriotske dužnosti, jer tko nema socijalne, nema ni narodne svijesti. Kad bi u njih bilo radinosti i shvaćanja dužnosti, oni bi se priklonili nižima, osietili bi interes, što ih veže uz cjelinu, nastojali bi u demokratskom duhu, da svaku silu u narodu upotrijebe, da ju osvijeste i unaprede.

Na taj bi način staleška organizacija javnih namještenika dobila potrebnu unutarnju krepčinu, postala bi živa stanica u narodnom organizmu i faktor u stvaranju nove kulture. Samo ako još za vremena uzgojimo solidarnost u činovničkim redovima, postati će naša organizacija ono, što je po njenom položaju i unutrašnjim sposobnostima ide: prva i najuglednija zajednica javnih intelektualnih radnika.

Nastojanje oko tog cilja je zaista velik zadatak, na kojega je svatko zvan.

Činovnički udes.

Uzevši kao cjelinu čitavu historiju u njenom razvoju, imamo da razmotrimo Udes, Sudbinu činovnika u sve tri epohe: antiknoj, feudalnoj i sadašnjoj kapitalističkoj, pa da mi jugoslavenski činovnici onda iz srca omahnemo i rekemo: Da, da — vraćamo se satrapiji Faraona, Kserksa i Darija, vraćamo se u carstvo orijentalne korupcije!

Faraonj i rimski imperatori smatrali su državnog činovnika i urednika: slugom i robom. Otuda i riječ ministar (sluga).

Feudalno doba jednako nije činovnika dizalo na viši nivo, nego i dalje držalo na nivou lakaja, sluge feudalne države. A zašto? Antična kao i feudalna država nije bila drugo, nego orudje gospodstva neznatne manjine, patricija, grofova i ostalih plemenitaša nad neplaćenom, bezplatnom robijaškom i kmetskom sirotinjom. Državni činovnik bio je kao plaćeni priganjač, kao plaćeni organizator satrapske države antikne i apsolutističke države srednjega vijeka.

U buri i natišku velike francuske revolucije pucaju okviri feudalizma — država u Francuskoj, a za njome i drugdje po svijetu prestaje biti organom vlasti plemstva i svećenstva: država se pretvara u organ vladavine sitnog i krupnog posjednika, koji međusobno odredjuju svoje ekonomske i imovinske odnose, a naročito si osiguravaju temeljno pravo te nove državne organizacione vlasti: prave isključive privatne svojine. Dok je činovnik u prvašnim epohama, u epohi antiknoj i feudalno-apsolutističkoj, bio tako reći nad klasama, tako reći nad interesima svijeta, postaje nakon organizacije građanske države i činovnik sastavni dio njenoga eko-

nomskoga, a dosljedno tome i pravnoga stroja, te se iz elementa nad klasama pretvorio v klasni elemenat — elemenat najamnika, koga građanska država eksploatiše jednako kao i kapitalista, što eksploatiše svoga namještenika.

Iz tog socijalnog položaja privrede samoga činovnika treba uzeti ključ, pa da otvoriš velike dveri njegova Udesa, da mu odgonetneš: politički, etički, kulturni i socijalni njegov problem.

A taj je problem i te kako aktuelan i te kako važan, pa prema tome i moramo vis-à-vis njega da zauzmemo jedno otvoreno i jasno stanovište.

Prvo i prvo što je politika?

Bavljenje državnim poslovima — reče već Aristotel. A svi činovnici znamo, da vršimo državne poslove — dakle se već ureda radi bavimo politikom. Politika je plaćanje i ubiranje poreza; politika je služenje u vojsci, politika je i proglašenje mira i rata; politika je — čitav državni život, koga mi činovnici za slabu, bolje reći nikakvu plaću nosimo na svojih leđima.

Prema tome je smiješno, kad nam se govori i piše, da se mi činovnici nebi trebali baviti politikom. Ne — mi svi treba da se bavimo politikom, jer te svaki naš korak, svaki naš čin — politika, akt državne vlasti.

Dakako tu onda dolazi na dnevni red pitanje — politika i politika, pitanje državno i pitanje stranačko, a napose kao najvažnije pitanje odnosa namještenika — činovnika kao najomprorca prema najomdavcu, samoj državi.

Što se tiče samih stranaka, tu činovnik ne može da opstoji zasebno, imade da se prisajedini onoj, koja je sposobna, da mu dade potpunu naplatu za njegov trud, on imade da se prisajedini kao namještenik i to kao eksploatisani namještenik sa svim onim elementima, koji iznajmljuju poput njega za plaću svoj trud. Jedino u društvu najamnih radnika intelektualaca i manuelnih, naći će i državni činovnik ključ za riješenje svoga Udesa, naći će konačno riješenje problema u ostvarenju potpune naplate njegova truda.

Dakako da treba da se činovnik prema svome klasnome položaju i klasno organizuje, jer će samo unutar jedne klasno svjesno provedene organizacije moći da provodi i politiku, koja će biti njegovom klasnom interesu. Toga radi su činovnici-ma nužne jednako političke kao i gospodarske klasne organizacije u njihovoj borbi s njihovim poslodavcem, a za poboljšanje životnih prilika.

Tu bi sada trebalo začeti u detalj i označiti taj politički problem ne samo općenito, nego i posebno obzirom na kulturni, socijalni i etički položaj same činovničke klase; no o tome drugom zgo-dom.

FILIP KORENČAN:

Koruptna samopomoć.

Pomagaj si sam! — glasi se neki pregovor in dodaje: in Bog ti bo pomagal. V nekaterih panogah naše „nekoruptne“ uprave se pa zdi, da nekateri uradniki mislijo drugače in se ta njih misel zločesto širi in udejsvuje. Ne ravnaio se namreč pri svojem delovanju po zgoraj omenjenem pregovoru, nego so vzeli za načelo: Pomagaj si sam in pomore ti tudi — čitaj! Ako modri državniški zatiskajo ušesa in te nočejo slišati, te naj sliši žid!

Siromaštvo učinja človeka zločinca.

Tudi državni uslužbenec je človek. Po dolgoletnem študiranju in stradanju na srednjih in visokih šolah je posvetil uradnik vse svoje moči in vednosti državi in njej služil. Prevzel je obvezo, da jej služi zvesto. Toda tudi država — delodajec je napram svojem nastavljenju prevzela dolžnost, da ga obvaruje duhomornih skrbi za vsakdanji kruh ter da mu zagotovi v tem pogledu mir in zadovoljnost. Ker se da tudi krava dobro molziti le, ako se ji poklada zadostno tečne hrane, more tudi človek izdatno in uspešno duševno in telesno delovati samo, ako ga ne tarejo mučne skrbi za vsakdanji kruhek in misli, kako bo zadostno preskrbel tega svoj družini.

Ali naj bi državni uradnik bil izjema tega občnega pravila? Kakor vidimo iz počenjanja naših vladalcev se zdi, da v Beogradu mislijo, da so prečanski uradniki posebne vrste državljani. Po teh mislih naj bi ti uradniki bili sploh zadovoljni, da smejo služiti kot »činovniki druge vrste«, ker, ako se branijo, naj le daio ostavko! Nadomestilo jih drugi, ki so edno zanesljivo in zaupni. Čeprav so pa prečanski uradniki mirno čakali in še vedno čakajo, da prisine v glavo beogradskih mogotcev prepričanje, da živimo v enakopravni Jugoslaviji ter da se morajo uvaževati enakomerno pravice vse h državnih nastavljenecv, so centralne vlasti delile dvoje vrst pravice: slabšo pa Prečanom. Toda zečele so se pritožbe in slišali so se glasovi o korupciji pri carinarnah. Mi nismo tega verjeli, ker smo bili navajeni na naše carinarje, ki jih v zvestobi in nepodkupljivosti ni omajal noben obet, nikako zlato. Toda zagrebška »Riječ« z dne 27. avgusta t. l. piše:

Na koji način dolaze luksuzni artikli u Zagreb? Izlozi zagrebačkih trgovaca puni su, unatoč zabrani uvoza, najfinijih luksuznih artikla, na kojima se vidi, da je roba posve nova. Tu imade svilenе robe, svilene vrpce, t. zv. liena, čipki svilu vrsti i kvaliteta, najfinije parfimerije i toaletnih artikla, zlatarije, prstena, satova i briljantata na pretek itd. itd. Razlog je taj što mnogi zagrebački, a validi i drugi trgovci kupuju u Beču. Italiji i ostalom inozemstvu svaku robu bez obzira na kvalitet i nalaze puta i načina da je uvezu. Zabranjena roba pakuje se separatno i uvažava putem dobrih prijatelja kod carinarnica u zemlju. Navodno to ide vrlo lako u Mariboru, Zagrebu južni kolodvor, te na nekim provincijalnim carinarnicama. Dotični carinici širokih grudi dobro su poznati u zagrebačkom trgovačkom svijetu. Naravno da su troškovi veliki, tako je nedavno neki trgovac Rendeš uvezao stanovitlu luksuznu robu, koja mu je deklarirana kao željezna roba. Za to je platio 40.000 kruna mla, U Zagrebu imade navodno vrlo malo trgovaca, koji ovom nedozvoljenom procedurom ne bi dobivali luksuzne robe. Držimo, da se država ne bi smjela prema ovim pojavama držati tako posve pasivno, jer ona na taj način gubi milijune i milijune. Trebalo bi samo nenadanim inspiciranjima što češće pregledavati carinske magazine, a s druge strane moralo bi se od trgovaca tražiti da predlože fakture, pa bi se iz datuma s mjesta vidjelo kad je roba uvezena. Ovako pada na državu najveća krivnja zbog ovih strahovitih činjenica i mi se nadamo, da ovi redci neće ostati bez rezultata.

— Kai naj rečemo na to?

Ponovno opozarjamo na ta koruptni pojav, ki davkoplačevalcem in državi kra-de denar. Krivda tem razmeram so nezmožna carinska uprava in nien očitni nepotizem in odmikanje zmožnih hrvatskih in slovenskih carinskih strokovniakov z zavzemanih mest v prilog nevesčim novincem.

Krivda ie torej v carinski centrali v Beogradu. Pomoči se temu da edinole, ako se iz te centrale odstranijo sedani nezmožni elementi ter nadomestijo z zmožnimi, ne glede na plemensko pripadnost. Zastoni bi namreč bila vsa nasvetovana inspiciranja in vse fakture, ne da bi se prei odstranili oni, ki ie pri inspiciranju in presoji faktur merodajni. Vrana vrani oči ne izključie!

Vestnik.

Dve brzojavki. Odposlani sta sledeči brzojavki: I. Ministrski predsednik dr. M. Vesnić, Beograd. Vsled neznosne, še vedno rastoče skupno morale javni nameščenci vzdričo mizerne gnotnega položaja obupati, ako jim vlada ne priskoči takoi na pomoč. Zato prosimo v imenu vseh slovenskih javnih nameščenecv, da vlada že tolikrat obečano službeno pragmatiko po načrtu osvojenem od večine komisije za revizijo projekta zakona o javnih nameščenecih zanesljivo uveljavi s prvim septembrom tega leta. Istotako prosimo za neodložljivo naknadno izplačilo difference na 25 odstotnem povišku vseh draginskih doklad. II. Gospod minister dr. V. Kukovec, Beograd. Dodatno k razgovoru z zvezinim predsednikom M. Lillegom Vas prosimo, da zastavite za uveljavljenje službene pragmatike po majoritetnem predlogu komisije s prvim septembrom letos ves svoj vpliv. Istotako izvolite izposlovati takoišnje naknadno izplačilo diferenc na 25 odstotnem povišku vseh draginskih doklad. Enako depešujemo ministrskemu predsedniku. — Osrednja zveza jav. nameščenecv in vpokolencev za Slovenijo v Ljubljani.

POZIV.

Več više puta smo pozivali drugove, da nama pretplatnu šaliu uvijek unapred. Usprkos tome ima još dosta drugova, koji zadocnjavašu sa pretplatom. Moramo da se borimo sa velikimi poteškočami, koje nama pretplatnici, koji list redno primaju, a ne plate još povekšavaju. List stoji novac in ne možemo nikome slati za besplatno. Dužnost je svakog druga, da nas podupire, a ne nama čini štetu.

U sabirnim arcima S. I. N. označie nekoji pretplatnici naopako vrijeme dokle ie plaćena pretplata. Tvrdie, da šaliu dotični iznos kao pretplatu za 3. četvrtgodište, a za drugo četvrtgodište još nisu oplatili ništa. Svim ovima uknužismo uplaćane svote na račun već zapale pretplate za II. četvrtgodište.

Da ne bude nesporazuma lenia i rekla macija, označismo danas pretplatnicima platu, kraj naslova, dan, do kojeg ie pretplata plaćena. Molimo ih, da nama odmah šaliu dotični iznos poštomskom doznačicom ili nam vrata list sa primietbom, da ga ne žele više primati. Svim koji neće, da se odazovu tome pozivu, obustavićemo

list. pošto nečemo više štete, kao što nama je već učinjena. Samo nesvjesnost drugova-pretolratnika prinudila je upravu, da opsez lista smanji. Ove su si zasluze stekli takvi pretolratnici na štetu drugih.

Uprava.

Poštni odpravnik. Pišejo nam: Že meseca maja se nam je obljubilo, da dobimo 120 %, to je izredne draginske doklade, ki jo prejela vsi začetniki, oficijanti, poštarji itd., v najkrajšem času izplačane. Toda mesec avgust je minul, o naših dokladah pa ni ne duha ne sluha. Ministrstvo financ je s št. 1189 od 15. julija 1920 odbilo izplačilo izredne, 120 % draginske doklade vsemu nagodbeno nameščenemu poštnemu osebju. Naše življenje je uničeno! Vse naše prošnje, vsi naši klici so padli na nerodovita tla. Nikjer nismo našli odmeva. Komur je še kaj za življenje, mu svetujemo, naj se takoj odpove službi in se da premestiti v status oficijantov; kot tak bo vsaj dobival plačo, s katero bo mogel skromno živeti. Za nas je zmanjkalo denarja!

Sudaško gibanje u Vojvodini. »Politika« javlja iz Beograda: Zbor, koji su vojvodinski suci održali dne 27. kolovoza u Novom Sadu, protokao je vrlo burno. Na zboru se u glavnom raspravljalo o poboljšanju materijalnog stanja sudaca u Vojvodini. Riješeno je, da će, ako li se do 1. listopada ne poboljšaju materijalne prilike, napustiti svoja mjesta. — Dotle »Politika«. Mi smo vlasni javiti, da je ogorčenje zbog materijalne bijede među sucima toliko, da su se akciji Vojvodinskih sudaca priključili suci čitave Jugoslavije i da je u svrhu solidarnog istupa zakazan sveopći sastanak za 19. rujna 1920. u Zagrebu. Daleko smo došli! Evo, sudac, prvi funkcionar u hramu pravde, mora se laćati sredstva proletarske borbe, da dodje do svakdanjeg kruha. A dotle su u Engleskoj suci tako sjajno plaćeni, da odvetnici prelaze u sudačko zvanje. Koja korist odatle, ako nam se stavlja u izgled najmoderniji ustav, kad već ne bude što ustavljati.

Službena pragmatika držav. nameščenec. V Beogradu zastopa v komisiji za službeno pragmatiko deželno vladu Slovenije g. okr. glavar H. Steska.

»Naš Glas« in »Allgem. Beamten Zeitung«. Vsi jugoslovanski javni nameščenci, t. i. Srbi, Hrvati in Slovenci od Celovca do Kotora ter tja do grškobolgarskih mej izdajajo in pišejo skupno svoje glasilo »Naš Glas« na 8 straneh, avstrijski nemški državni uradniki pa izdajajo in pišejo svojo »Allgemeine Beamten Zeitung« na 24 straneh. Vprašanje pa je, bomo li mogli »Naš Glas« sploh še nadalje izdajati na 8 straneh, ker ni niti dovolj sotrudnikov niti zadostno naročnikov, da bi se izplačalo to naše podjetje v treh narečjih. Paralela za Jugoslovane torej ni častna.

Ispiti političkih činovnika. Naše novinstvo javlja, da ministarstvo unutarnjih posla namljava, da podvrigne naročitemu ispitu vse političke činovnike, koji su proveli vrijeme u državnoj službi, a misle i dalje u njoj ostati. Oni, koji bi iz kojih uzroka odbili, da se prijave za ispit, bit će otpušteni iz državne službe. — Radoznali smo, jeli igdje u svijetu nešto slična provedeno? Dakle u nas će ministarstvo unutarnjih posla ili kako se obično zove, »ministarstvo policije«, prije raspisa izbora za konstituantu održati neke ispite za političke činovnike, pa im tom zgodom za cijelo na srce staviti, da paze na slobodu izbora. Tako bi i u nas ovo sveto oravo naroda donijelo pobjedu onih elemenata, koje vlada favorizira. A onima, koji se nebi odazvali ovoj pregledbi postave svog političkog uvjerenja, prijeti otpust iz službe! Lilje! Do nedavna smo se opajali nadom, da su za vazda minula vremena, kada su izbore vodili mito, rakija i žandari, a sad saznajemo, da će ih voditi »ispitano« oblasne kreature.

Radnik za činovnika. Za nedavnog protesta osječkog radničkog sindikalnog vijeća protiv povišenja željezničkih tarifa, kojega će opći porast cijena slijediti poput sjene, sjetilo se radništvo i svog sapatnika činovnika te je u interesu njegovom i svome ustalo proti ovakovih mjeru za poboljšanje državnih financija. Bilježimo to u prvom redu zato, što je to prvi put, da radništvo diže svoj glas za proletariziranu inteligenciju, što je najbolji dokaz, da radničko i činovničko pitanje postaje sve više istovjetno. Treba stvoriti ravnojese između jednog i drugog, što je tim laglje, jer obojica imaju jednoga neprijatelja; socijalnu i materijalnu bijedu. Ta je danas tako nepodnosljiva, da pred njom iščezava sve drugo. Zajednička borba protiv nevolje stvoriti će od činovnika i radnika druga i brata; tek kada se to zbuđe, onda će jedan i drugi postizavati trajne uspjehe u svojoj borbi za opstanak.

Bolniško zavarovanje držav. nameščenec. je v Avstriji od 13. julija t. l. sklenjena reč. Aktivnih članov šteje bolniška zavarovalnica 125.000, k tem se pridruži še okoli 25.000 upokojencev, vdov in sirot, tako da bo štelu članstvo skupaj do 150.000 članov (brez obiteljskih članov). Z obiteljskimi člani vred bo obsegala zavarovalnica okoli 400.000 oseb. Vsak član bo plačeval okoli 400 K na leto, kar bo pri 150.000 članih znašalo 60 milijonov kron; polovico bo plačevala država, polovico pa člani.

Golem porez na učiteljske plače u Hrvatskoj. »Obzor« je ovih dana objelodanio slijedeću tužbu jednog učitelja: »Svakog prvog ustegnu mi bd plače u ime poreza 175 K 50 fil. i biljeg 15 K, što čini na godinu 2286 K poreza, a njesam ratni milijunaš. Učitelji u Sloveniji ne plaćaju ništa, ni biljege, u Medjumurju plaćaju 3 K 72 fil., u Vojvodini i Srbiji 1—2 dinara. Pa i kod nas se negdje računa naša plača al pari t. j. 5000 dinara kao 5000 K, i tu je dakako porez manji. Neka se ta pogreška ispravi.« Nadamo se, da i ova anomalija spada u red onih, prema kojima će, po izjavi ministra šuma i rudnika dr. Kovačevića, Narodni klub zauzeti stanovište, koje odgovara ustavnim principima i pravednom uredjenju državnih dažbina prema načelu jednake dužnosti i jednaka prava. Spomenuti ministar u svom otvorenom pismu od 21. kolovoza 1920. izričito spominje, da je u novom budžetu uredba o taksama apsolutno neprihvatljiva onako, kako je predložena. Vidjet ćemo, koliko će koristiti najavljeni prosvjed.

Doplaćilo za nadure. Od 1. jul. t. l. je sklenjeno in dovoljeno za državne nameščenec v nem. Avstriji doplaćilo za nadure. Uradni čas znaša 7 ur. Kar se dela preko te dobe, se plačuje posebej, ako naroči delo uradni načelnik pismeno. Taksa znaša 5 K (za vratarje, sluge), 8 K (mehaničino in manipulativno delo), 10 K (račun., carin., davčno delo), 15 K (konceptno delo), 20 K (odgovorno konceptno delo). Takse za službena potovanja (dijete) znašajo 25—65 K na dan; k temu se priračunavajo še doklade in prenočnina.

Veliko veselico priredi Osrednja zveza jav. nameščenec in vpokojencev dne 9. oktobra t. l. v Ljubljani na korist osrednje pisarne in tiskovnega fonda »Našega glasa«. Razni odseki so že marljivo na delu ter sodelujejo vse organizacije z damami in gospodi.

Društvu državnih uslužbenec za Slovenijo v Ljubljani je umrl 26. t. m. član tovariš Peter Sterban. Pokopan je bil 28. avgusta. Njegovi družini izrekamo naše globoko sožalje.

Savez intelektualnih radnika obdržao je u bašci kod »Zlatne Lipe« u Beogradu protestni zbor, na kojem te osudjen dosadašnji rad Privremenog Narodnog Predstavništva u pogledu ekonomskog stanja umnih radnika i u pogledu § 15. izbornog zakona koji oduzima činovnicima pasivno izbornu pravo. Na zboru su

govorili dr. Milovan Jovanović, predsjednik saveza intelektualnih radnika, profesor Dušan Bojić i još neki drugi govornici. Donesena je rezolucija, u kojoj se energično protestira protiv § 15. izbornog zakona, koja će biti upućena privremenom narodnom predstavništvu, vladi i svim glavnim partijskim upravama. Nadamo se, da rezolucije upravljene ministarskom savetu sa javno-namješteničkih skupština održanih u Ljubljani i Zagrebu te ova iz Beograda, ne će valjda ostati samo glas vapijućeg u pustinji, već će ministarski savjet nešto i učiniti glede nasivnog prava izbora!

Za nekoruptno in nepristransko uradovanje. V torek popoldne se je uradništvo poverjeništvu za notranje stvari in redarskega ravnateljstva predstavilo novoimenovanemu poverjeniku doktor Leonidu Pitamicu, ki je imel na navzočne nagovor, v katerem je dejal med drugim: Mesto, ki ga sedaj zavzamem, mi je bilo poverjeno kot v domači politiki nevtralni, nestrankarski osebi. Sicer je samoposebi umevno, da mora biti vsakdo, ko postane uradnik v uradnem poslovanju nepristranski, tudi če je zasebno pristaš kake stranke. Z ozirom na važno odločitev pa, pred katero stoji naš narod, z ozirom na volitve, ki bodo njegovo usodo odločile za dolgo dobo, je bilo meni, ravno zato, ker nisem pri nobeni stranki angažiran, v nekako pomirjenje vseh strank poverjeno vodstvo notranje uprave. To zaupanje, ki ga visoko cenim, mi je naložilo težko breme, namreč nalogo, pripraviti in voditi bodoče volitve na popolnoma objektivni, nepristranski način, tako, da ne bo mogel nihče pozneje upravičeno trditi, da sloni ta glavni pogoj naše bodoče državne organizacije na krivični podlagi in ne na volji po zakonu opravičenih volilcev. Gospoda! Da se mi posreči ta moja v kratkem ravnokar začrtana naloga, potrebujem neobhodno od Vas in vsega političnega uradništva vztrajnega sodelovanja v isti meri in v istem duhu. Naše uradništvo slovi po vsej pravici kot izvrstno in kot tako, ki ima živ čut za svoj pomen in za svojo odgovornost napram državi in narodu. Skrbeti pa moramo za to, da ohranimo v našem uradništvu duh pravičnosti in nepristranosti, ojačati ga moramo ter brezobzirno zatreti v vsej naši upravi vsako kal pristranosti ali korupcije. Kajti le s strogo, aktivno pravičnostjo, izvedeno pogumno in z neomakljivo vztrajnostjo moremo dobiti ugled in zaslužiti zaupanje ljudstva, ki je prvi in najvažnejši pogoj za uspešno upravo. Prosim torej v prvi vrsti Vas, da mi pri tem pomagate z vsemi svojimi močmi. Obračam se pa tudi na vse poštene ljudi vseh strank v naši domovini s prošnjo, da podpirajo naše uradništvo v njegovem težkem poklicu in da pospešujejo moje stremljenje, posebno v to svrhu, da dosežemo čiste in svobodne volitve brez vsakega nasilja s tem, da se potrudijo ohraniti in utrditi vse to, kar bi kratko označil kot idejo o tradicionalni slovenski poštenosti. Tako bomo res vsi skupaj služili občemu blagru in svoji domovini.

Deželna vlada za državno uradništvo. Ken plače državnim uradnikom v Sloveniji vsled draginje, ki še vedno ne pada, nikakor ne zadostujejo za nabavo le najnujnejših potrebščin in ker obstojajo izredno velike razlike med plačami našega uradništva in vojaškimi plačami, je tukajšnja deželna vlada predsedniku ministrskega sveta in vsem ostalim v poštevi prihajajočim ministrstvom s stvarno utemeljenimi poročili predlagala, da se diferenca na 25 % poviška vseh draginskih doklad nemudoma brez vsakega odlašanja izplača. Da se pa istotako že nujno potrebna reforma plačkov državnega uradništva, poduradništva in slug čimprej izvrši, pošlje tukajšnja dež. vlada svojega zastopnika v Beograd, da intervenira zaradi takojšnjega sprejetja od ministrstva za kon-

stituantu sestavljenega zakonskega predloga o ureditvi plata i penzija državnih službenika gradjanskog reda, in sicer s spremembami, kakršne je želela tukajšnja uradniška organizacija glede pomaknitve in uvrstitve v posamezne razrede in stopnje in pa glede penzij za že umirovljene osebe, oziroma njihove vdove in sirote.

Ministrstvo prosvete nima dovolj učiteljev za učiteljska, Ministrstvo je zato razpisalo natečaj in pozivlje osebe, ki so pripravljene kompetirati na ta mesta. Ta poziv velja tudi za Ruse.

Ne s svinčnikom! Rokopisov s svinčnikom ne moremo rabiti. Zato naj vsakdo piše s črnilom!

»Samopomoč« v Ljubljani opozarja svoje člane na veliko izbero moških klobukov, raznovrstnih nogavic in čevljev ter ščetk (krtač), ki so v zalogi. Dalje na to, da se prodajajo fin rum, ameriški in češki sladkor, testenine, jabolka itd.

»Samopomoč« v Ljubljani. Tovariši, člani »Samopomoči«, plačajte zaostale deležel

Za tiskovni sklad „Našega glasu“ so darovali meseca marca 1920 sledeči:

Konec: — Gg. Schott Olga, Šušnik Angela, Sušnik Bogomila, Varšek Matevž, Tumpel Franc, Žižmond Ivan, Erjavec Ernest, Lewicki Leon, Ljubljana, Sivoš Tomislav, Jaska, Horvat Slavka, Požega, Miklavčič Jože, Rožek, Gomiršek Franc, Modrijan Ivan, Borlak Anton, Šula Franc, Košir Jakob, Gerčar Josip, Humar Ludovik, Otrin Janko, Klemenc Anton, Burgar Ivan, Sluga Josip, Koželj Karol, Hribar Ivan, Velkavrh Karol, Borovnica, Herga Alojzij, Moste, Jazbec Josip, Prešern Franc, Skale Ivan, Čigon Alojzij, Vodmat, Tomšič Henrik, Cotič Franc, Selo, Rupnik Rudolf, Dobriavas, po 2 K. Društvo drž. uslužbencev v Ljubljani, potni stroški Jerneja Petriča, gg. Kovačič Janko, Dretnik Ivan, Ljubljana, po 1 K. Vsi do konca marca 1920 darovani prispevki znašajo 18.998 K 57. Vsem darovalcem srčna hvala, drugim v posnemanje!

LISTNICA UPRAVE

G. Muhovil Hab...e; g. Gjuro Žle..., Zagreb, banski stol.

Kod Saveza uplačenu svotu po 18 K uknjižili smo na račun več zapale pretplate za II. četvrtletje, koja još nije bila plaćena.

KROJAŠTVO

FRAN IGLIČ

Ljubljana, Kolodvorska ul. 28,
preje v Trstu.

Izdelovanje oblek za gospode,
otroke in uniforme. Za dame po
najnovšem modernem kroju.

Lastna zaloga modnega blaga.

Uradnikom znaten popust!

Važno za uradnike!!

VZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI R. Z. Z. O. J.
Kongresni trg št. 19.

dovoljuje ranžijska posojila; na te opozarjamo zlasti one uradnike, ki imajo dolgove v Nemški-Avstriji. Ti si s takojšnjo poravnavo dolgov lahko veliko pridobe na valuti. Vso tozadevno transakcijo izvede zadruga sama in sicer brezplačno in le proti povrnitvi naraslih stroškov. — Prospekti na razpolago!

Marija Tičar

Ljubljana

Velika zaloga uradnih in šolskih
potrebščin. Največja izbira raz-
glednic in pisemskega papirja.
Na drobno in debelo.

A. Mihelič, Ljubljana

Šelenburgova ulica 1

Trgovina s ščetinastimi iz-
delki. Galanterija in par-
fumerija. Edina zaloga
jugoslovanskih
K V A R T
kakor
tarok,
marijaš, whist, primorka.

Prva ugostilniška zlatarska delavnica
Alojzij Fuchs Šelenburgova ul. 6.

Kupujem staro zlato in srebro
po najvišjih cenah. priporočam veliko
zalo go zlatnine, srebrnine, ur, briljan-
tov itd. — Vsa popravila in nova dale
se izvršujejo v lastni delavnici točno
in solidno. — Kupujem staro zlato in
srebro, istotako briljante in diamante.

VELIKA Na debelo! Na drobno! BOGATA
ZALOGA : : Solidne cene! : : IZBIRA

manufakturnega LASTNI MODNI ATELJE. OBLEK lastnega
ter inozemskega modnega blaga. Srajce, samovoznice (kravate), nogavice i. t. d. izdelka po naj-
novšem kroju

PRVA KRANJSKA RAZPOSILJALNA

8-5

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarano.

Naročajte in širite „Naš Glas“!

Modni salon

Stuchly - Maške

LJUBLJANA,

Zidovska ul. 3,

Dvorski trg 1.

Priporočamo veliko izbiro najnovjših svilenih klobukov, čepic in slamnikov za dame in deklice.

Popravila točno in
ceno.

Žalni klobuki ved-
no v zalogi.

BARVA KEMIČNO ČISTI

vsakovrstno blago, obleko

PERE domače perilo (pošilja po isto na dom) SVETLOLIKA ovratnike, zapest-
nice in srajce

Tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4. LJUBLJANA, Podružnica Šelenburgova ulica 3.

Podružnica: MARIBOR — NOVO MESTO